

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНОЗНАВСТВА ТА ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ
КАФЕДРА ІНОЗЕМНИХ МОВ

**МОВНІ ДИСЦИПЛІНИ
В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ
СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ**

Матеріали
Всеукраїнської дистанційної науково-практичної конференції
з міжнародною участю

13–14 листопада 2014 року

Харків
«Тім Пабліш Груп»

2014

УБК 811.111:811.161.2:811.124:378

Мовні дисципліни в контексті розвитку сучасної вищої школи: [матеріали Всеукраїнської дистанційної науково-практичної конференції з міжнародною участю] (13–14 листопада 2014 року, Харків). – Х. : Тім Пабліш Груп, 2014. – 384 с.

Відповідальні за випуск Є. І. Світлична, Л. А. Торяник

Стиль та орфографія авторів збережені.

За зміст матеріалів несуть відповідальність автори.

Таким образом, научный текст невозможен без точности и полноты изложения, и этому помогают многочисленные обстоятельства времени, места, сопутствующих обстоятельств, цели, образа действия, условия и др.

Галина Волкова, Олексій Пашко

Запорізький державний медичний університет (Запоріжжя, Україна)

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВМІНЬ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ СТУДЕНТІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ В КУРСІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

В умовах формування ринкових відносин у нашій державі, за яких спостерігається налагодження нових міжнародних зв'язків України та здійснюється широкий обмін спеціалістами, володіння іноземною мовою (ІМ) стало однією з найважливіших потреб, що безпосередньо впливають на професійну діяльність фахівців. У цьому контексті значення ІМ, як засобу професійного спілкування студентів – майбутніх спеціалістів, набуло надзвичайної вагомості в системі освіти нашої країни. Це вимагає нового підходу до організації навчання ІМ у немовних вищих закладах освіти (ВЗО) з метою розвитку мовленнєвої активності та вмінь практичного використання ІМ у професійних цілях, творчого мислення, пізнавальних процесів як невід'ємних ознак майбутніх спеціалістів. Фахівці в галузі медицини та фармації не є винятком.

Необхідно зазначити, що чинні програми навчання з ІМ для немовних спеціальностей ВЗО наголошують на володінні студентами ІМ з метою практичного її використання у процесі майбутньої професійної та наукової діяльності. У випускників ВЗО, які спеціалізуються в галузі медицини та фармації, виникає потреба в професійному іншомовному спілкуванні в різних ситуаціях, пов'язаних із участю в міжнародних конференціях і переговорах із представниками зарубіжних фармацевтичних фірм та закладах охорони здоров'я, стажуванням чи професійною діяльністю за кордоном. Метою такого спілкування є встановлення контакту, налагодження взаєморозуміння, переконання співрозмовника, що здійснюється у формі бесіди.

Особливості професійного спілкування фармацевтів як іноземною, так і рідною мовами, на відміну від інших спеціальностей, полягають у:

- різноманітності спеціалізацій у сфері фармації, пов'язаних з великою кількістю галузей ключових фахових дисциплін, як то хімія, біологія, клінічна фармація, фармакологія, економіка тощо, та специфікою професійного спілкування для кожного виду;

- наявності мовленнєвих та немовленнєвих засобів спілкування з вагомим впливом останніх на загальний комунікативний процес;

- використанні монологічного, діалогічного та полілогічного мовлення у процесі професійного спілкування;

- наявності стандартних ситуацій, в яких фармацевти спілкуються безпосередньо у процесі вирішення загальних чи індивідуальних завдань, пов'язаних із правилами фармацевтичного виробництва та постачання, і нестандартних ситуацій при вирішенні окремих питань заключення контрактів, чи продажу ліків;

- специфіці взаємовідносин у системах провізор – провізор, провізор – менеджер;

- залежності процесу професійного спілкування від статусу та рольових функцій фахівців.

Рівень професійної спрямованості процесу навчання ІМ на факультетах немовних спеціальностей ускладнюється за умови відсутності іншомовної спеціалізації. Специфіка навчання полягає в тому, що студенти молодших курсів (це є час вивчення курсу мови) не знайомі з понятійним та термінологічним складом своєї майбутньої професії рідною мовою. У свою чергу, рання спеціалізація процесу навчання англійської мови є одним із найефективніших способів посилення мотивації до вивчення майбутньої професії. Тому важливим завданням роботи має бути вивчення соціально-психологічних і лінгвістичних особливостей спілкування спеціалістів у галузі фармації.

Відомо, що процес професійного спілкування спеціалістів у галузі фармації має місце на трьох рівнях їхньої спільної діяльності, на яких відбувається вирівнювання відмінностей початкової інформованості партнерів (I рівень), кооперація у спілкуванні (II рівень) і оцінка досягнутих результатів та вкладу у процес комунікації кожного учасника (III рівень). При цьому на кожному із зазначених рівнів спілкування фахівець реалізує відповідно інформативно-комунікативну, регулятивно-комунікативну і афективно-комунікативну функції.

На підставі узагальнення наукових даних було з'ясовано, що:

- на реалізацію процесу професійного спілкування спеціалістів у галузі фармації вагомий вплив мають такі особисті якості як комунікабельність, рівень самооцінки, прагнення до лідерства, рівень професійної підготовки, авторитетність; залежно від виконуваної психологічної, соціально-професійної чи міжособистісної ролі процес професійної комунікації у галузі фармації здійснюється по-різному;

- для успішного ведення професійно орієнтованого спілкування спеціалісти у галузі фармації повинні вміти прогнозувати процес комунікації відносно оптимального виду власної комунікативної поведінки для досягнення мети спілкування і будувати своє мовлення відповідно до запланованого комунікативного ефекту та професійного результату; вести ділову бесіду; дотримуватися норм мовленнєвого етикету; спілкуватися невербально.

Для спеціалістів у галузі фармації найхарактернішим є офіційне індивідуальне спілкування, рідше – неофіційне групове спілкування, в якому спеціалісти виступають у таких соціально-професійних ролях: хімік-аналітик, провізор, рецептар, менеджер. Міжособистісні ролі, які займають спеціалісти у галузі фармації і які визначають зміст протікання процесу професійного спілкування частіше за все бувають наступні: колега, партнер, союзник, суперник .

Був проведений відбір навчального матеріалу на основі ситуативно-функціонального підходу з урахуванням таких критеріїв: комунікативної цінності, професійної орієнтованості, адекватності навчального матеріалу передбачуваним видам спілкування і типовим ситуаціям реального іншомовного професійного спілкування спеціалістів у галузі фармації, структурної завершеності та граматичної оформленості і частотності – для мовленнєвого матеріалу; професійної орієнтованості, адекватності навчального матеріалу передбачуваним видам спілкування і типовим ситуаціям реального іншомовного професійного спілкування спеціалістів у галузі фармації, розповсюженості у спеціальних текстах, частотності, комунікативної, семантичної та словотвірної цінності, сполучуваності, виключення синонімів, зразковості і ситуативності – для мовного матеріалу.

Керуючись положеннями про поетапне формування розумових дій та асоціативно-рефлекторний шлях засвоєння матеріалу, в ході дослідження доведено, що формування мовних навичок слід розглядати як перший етап у формуванні вмінь професійного спілкування. Для формування мовної навички необхідно знати її функціональний зміст та структуру, а також

визначити процедуру процесу її формування. Формування вмінь професійного спілкування англійською мовою у студентів майбутніх провізорів можна здійснювати на основі сформованих фонетичних, лексичних і граматичних навичок у говорінні та аудіюванні. Мовленнєві вміння можна сформувати за допомогою виконання системи вправ, яка має складну ієрархічну структуру, а зміст вправ на кожному з ієрархічних рівнів системи визначається типовою ситуацією професійного спілкування спеціалістів у галузі економіки фармації.

Розробка системи вправ базувалась на розумінні поняття “вправа” як спеціально організованого в навчальних умовах багаторазового виконання окремих операцій, дій або діяльності з метою оволодіння ними або їхнього удосконалення

Вибір елементів системи (типів і видів вправ), їх розташування відносно один одного та функціонування зумовлені відповідними цілями та завданнями, методичними та психологічними концепціями. Відповідно до поширеної ідеї про основні методи навчання (ознайомлення, тренування, практика/ застосування) було виділено 2 типи вправ: мовні та вправи у підготовці до мовлення, причому мовні вправи розміщені на нижній сходинці ієрархічної системи і є основою готовності до виконання вправ другого типу. На підставі врахування критерія спрямованості вправи на прийом або видачу інформації та базових для професійного спілкування спеціалістів видів мовленнєвої діяльності – говоріння та аудіювання – визначено, що до системи вправи увійдуть у такій послідовності: рецептивні – рецептивно-репродуктивні – репродуктивні – репродуктивно-продуктивні – продуктивні.

Загальна система вправ для формування вмінь професійного спілкування англійською мовою у студентів фармацевтичного факультету складається із підсистем (систем вправ нижчого рівня) відповідно до кількості відібраних типових комунікативних ситуацій. Кожна підсистема вправ у загальній системі включає групи вправ для формування умінь професійного спілкування у говорінні та аудіюванні. Групи вправ, у свою чергу, складаються із шести підгруп вправ для формування мовних навичок, кожна з яких складається із певного набору комплексів вправ для формування окремих навичок.

Слід зазначити, що особлива увага повинна звертатись на реалізацію завершального етапу у формуванні мовленнєвих умінь студентів – надання їм можливості мовленнєвої практики. З цією метою до запропонованої методики увійшли комунікативні завдання у формі рольової професійно

орієнтованої гри, яка у дослідженні розглядається як відтворення професійних міжнародних контактів спеціалістів для формування вмінь іншомовної комунікативної компетенції.

Практичний досвід у використанні зазначеного підходу свідчить про те, що у процесі навчання усного професійного іноземного мовлення на фармацевтичному факультеті можна досягти досить високого рівня сформованості вмінь професійного спілкування студентів за умови використання системи вправ, побудованої на основі моделей реальних ситуацій спілкування спеціалістів у галузях фармації та ретельного відбору для цього навчального матеріалу, а також системного використання сучасних технічних засобів навчання (відео- або фонограми) та спеціально створених вербальних і невербальних опор (малюнків, таблиць, графіків), характерних для сфери професійного спілкування спеціалістів у галузі фармації.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Брик Т. О.** Особливості розвитку іншомовного професійного спілкування курсантів / Т. О. Брик // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки. – Запоріжжя : Запор. обл. ін-т післядипл. освіти. – 2007. – Вип.47. – С. 47–50.
2. **Зимняя И. А.** Психология обучения иностранным языкам в школе / И. А. Зимняя. – М. : Просвещение, 1990. – 220 с.
3. **Кочмина Г. С.** Роль мотивации в процессе формирования иноязычной коммуникативной компетенции будущих специалистов / Г. С. Кочмина // Almatater. 2007. – № 11. – С. 15–18.
4. **Леонтьев А. А.** Психология речевого общения / А. А. Леонтьев. – М. : Просвещение, 1975. – 125 с.
5. **Маркова А. К.** Психология профессионализма / А. К. Маркова. – М. : Просвещение, 1996. – 308 с.
6. **Педагогічна майстерність** / За ред. І. А. Зязюна. – К. : Вища школа, 2004. – 422 с.

Татьяна Гаврюшенко, Наталья Бурлаченко

Национальный фармацевтический университет (Харьков, Украина)

СЛУШАНИЕ КАК ВИД РЕЧЕВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРИ ОБУЧЕНИИ СТУДЕНТОВ-ИНОСТРАНЦЕВ РУССКОМУ ЯЗЫКУ (психолого-педагогический аспект)

В общей сфере учебной деятельности студентов-иностранцев слушание занимает особое место. Это обусловлено тем, что лекция является необходимой формой учебной деятельности в ВУЗе. Очевидно, что сначала должна быть сформулирована речевая деятельность слушания в совокупности входящих в неё действий, и только затем может быть сформирована учебная деятельность слушания лекций;